

CULTUURRAAD
VOOR DE
NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 1974-1975

29 APRIL 1975

BEGROTING

**van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime
— voor het begrotingsjaar 1974**

Kredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen
(G. W. art. 59bis, § 2, 2°)

VERSLAG

**namens de Commissie voor onderwijs
uitgebracht door de heer R. OTTE**

Samenstelling van de Commissie :

Vaste leden :

Mevr. G. Craeybeckx-Orij, de heer F. De Bondt, mevr. W. De-meester-De Meyer, de heer A. Deneir, mevr. I?. D'Hondt-Van Op-denbosch, de heren E. Leemans, W. Mesotten, R. Otte, F. Swaelen, J. van Waterschoot;

De heren W. Calewaert, W. Claes, A. Laridon, mevr. J. Nauwelaerts-Thues, de heer J. Ramaekers.

De heren E. Bouwens, M. Coppieters, J. Somers, J. Vandemeulebroucke.

De heren R. Bonnel, R. D'Haeyer, G. Sprockeels, E. Vandersmissen.

Plaatsvervangers :

De heren P. Akkermans, J. Dupré, R. Uyttendaele, J. Van Canneyt, R. Van Rompaey.

De beren W. Content, H. Rubens, L. Tobback.

De beren W. Kuijpers, Rik Vandekerckhove.

De beren E. Flamant, P. Poortmans.

Zie :

Kamer van Volksvertegenwoordigers :

4-XIX-B (B. Z. 1974) :

— Nr. 1 : Wetsontwerp.

— Nr. 4 : Verslag

Cultuurraad :

4-11 (B. Z. 1974) :

— Nr. 1 : Ontwerp van decreet

DAMES EN HEREN ,

Uw commissie heeft op 10 december 1974 en op 15 april 1975 de begroting van Nationale Opvoeding behandeld.

De algemene bespreking wordt ingeleid door de heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding, die enkele belangrijke aspecten van zijn begroting toelicht.

De Minister vestigt de aandacht van de commissie op het feit dat hij voorafgaandelijk geen inzage heeft gekregen van het verslag van het Rekenhof dat bij de commissiestukken is gevoegd. In verband met de hierin geformuleerde opmerking over de laattijdige indiening van de voorliggende begroting verwijst de Minister naar de verkiezingsperiode en het regeringsvacuum van dit jaar.

Wat de begroting 1975 aangaat deelt de Minister mede dat deze reeds ter bespreking voorligt in de bevoegde Senaatscommissie zodat redelijkerwijze verwacht mag worden dat uw commissie in het begin van het jaar 1975 de onderwijskredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen zal kunnen bespreken.

Vervolgens herinnert de Minister eraan dat in de begroting 1974 de post « studietoelagen en studiebeurzen » vanuit de belangrijkste is en dat ter zake kan worden gewezen op een belangrijke en tevens verheugende evolutie die evenwel niet probleemloos is. Dit blijkt duidelijk uit een vergelijking tussen de Nederlandstalige en Franstalige sector. Langs Franstalige zijde zijn er in totaal 66 000 aanvragen voor studiebeurzen, waarvan 20 000 voor het hoger en 40 000 voor het secundair onderwijs; langs Nederlandstalige zijde zijn er 56 000 aanvragen voor het hoger onderwijs en 205 000 voor het secundair onderwijs, hetzij in totaal 261 000 aanvragen of een aangroei van 59 000 aanvragen vergeleken bij het schooljaar 1973-1974. Dit betekent b.v. ook dat de provincie Antwerpen alleen reeds evenveel aanvragen indiende als dit het geval is voor de gehele Franstalige sector.

Het numerieke overwicht van de Nederlandstalige aanvragen wordt evenwel niet opgevangen door een ruimere **personeelsbezetting**, vermits slechts 21 Nederlandstalige personeelsleden belast zijn met de behandeling van de aanvragen, tegenover 22 personeelsleden in de Franstalige formatie.

Een zo eenvoudig en efficiënt mogelijk systeem voor de indiening en afhandeling van aanvragen voor studiebeurzen werd uitgewerkt dat als volgt zou werken :

1. de aanvragen worden zonder enige vorm van formalisme ingediend vóór 1 mei a.s. (voorheen vóór 1 maart). Dit om administratief akte te nemen van de aanvraag;

2. de aanvragen worden dan als volgt doorgestuurd :

a) voor het niet-hoger onderwijs : naar de bevoegde provinciegouverneur;

b) voor het hoger onderwijs : naar het centraal bestuur te Brussel;

3. een brief wordt vervolgens aan de sollicitant verstuurd ten einde de codificatie van de aanvragen toe te laten. Deze procedurestap vraagt lang werk en wemelt van onvolledigheden;

4. de provincie en het centraal bestuur vragen bijkomende inlichtingen;

5. bij de codificatie stellen zich reeds onmiddellijk **nevenproblemen** :

a) het belastingonderzoek : in verband hiermee wijst de Minister erop dat de individuele demarche naar het **belastingkantoor** afgeschaft is. De belastingen hadden gevraagd dit centraal te doen : dit betekent dat alle aanvragen naar het centraal bureau van de belastingen te Brussel worden gebracht. Alhoewel administratief eenvoudiger, brengt dit nochtans een vertraging van 4 à 6 weken in de behandeling mee.

b) sollicitanten die niet verder studeren : het bewijs dat men in oktober schoolgaand was is uiteraard verschillend van het bewijs dat men schoolgaand blijft.

6. aan elk punt van de aanvraag wordt dan een waarde gegeven afhangende van het aantal kinderen, de afstand van de school e.d.

7. ten slotte deelt men de begroting door het aantal punten en krijgt men de prijs per punt.

De berekening gebeurt door een door de voorganger van de Minister aangestelde privé-computerfirma.

De Minister deelt tevens mede dat er zich o.m. te Antwerpen personeelsproblemen zullen stellen. Indien er geen personeel zou kunnen aangeworven worden, zullen voor de provincie Antwerpen geen uitbetalingen voor **juli-augustus 1975** kunnen plaatsgrijpen. Dit is voor het middelbaar onderwijs misschien geen drama, maar voor het hoger onderwijs kan dit wel een determinerend element zijn. Aan de Eerste Minister en aan de Staatssecretaris voor het Openbaar Ambt werd dan ook gevraagd bijkomend tijdelijk personeel te mogen inschakelen.

De huidige toestand inzake studiebeurzen leidt tot de volgende vaststellingen :

1. de aanvragen kennen een vlucht die niemand voorzagt;

2. er is een enorme discrepantie ontstaan tussen de Franstalige en de Nederlandstalige sector;

3. voor b.v. de 6e en **5e** leerjaren van het secundair onderwijs wordt aan iedereen een forfaitaire studietoelage toegekend. De vraag rijst of dit principe moet worden gehandhaafd ?

4. op de beurzen zou een degelijke controle moeten worden uitgeoefend.

Ter illustratie citeert de Minister het voorbeeld van **universiteitsstudenten** die ten einde hun studiebeurzen niet te verliezen opzettelijk een nul komen vragen op het examen.

Volgens de Minister is tot op heden de controle niet gebeurd omdat de beroepsraad voor studiebeurzen nog steeds niet is geïnstalleerd.

5. wat het systeem van de studieleningen betreft kan men zeggen dat dit bij wet is geregeld, doch op een **niet-uitgebreide** wijze. In verband hiermede heeft spreker het dan over het systeem van de renteloze studieleningen. Hij verwijst naar het Zweedse voorbeeld in verband hiermede.

De huidige regeling is vastgelegd bij de wet van 19 juli 1971. De vraag is evenwel of deze regeling in het kader van de culturele autonomie niet vatbaar zou zijn voor wijzigingen waarbij meer het accent zou worden gelegd op studieleningen.

In verband hiermede verwijst de Minister naar een belangrijke studie van de Bond van Grote en Jonge Gezin-
nen waaruit blijkt dat in Nederland **40** procent beurzen zijn voor 60 procent leningen, terwijl er in Zweden zelfs 80 procent leningen zijn voor 20 procent beurzen.

Ten slotte kan nog worden gewezen op de dubbele investering die voor de student wordt gedaan. Aan **wedde-**toelagen alleen kost de student, zonder rekening te houden met afschrijvingen op gebouwen en dergelijke, **150** à 250 000 frank, naargelang van de gekozen instelling en richting. Daarbij komt dan het aspect van de studiebeurs zelf. Deze bijkomende individuele inspanning zou eventueel door de student kunnen worden terugbetaald. De Minister meent dan ook dat om redenen van algemene solidariteit, de « beurzen » zonder rente zouden moeten worden terugbetaald. Inderdaad, hierdoor zou men ofwel een groter aantal beurzen kunnen laten uitbetalen, ofwel een aantal beurzen misschien niet meer moeten uitbetalen.

Wat de andere uitgaven betreft heeft de Minister het dan vooral over de Nederlandstalige peuterscholen in Brussel-Hoofdstad. Als investering was er voor de jaren 1971, 1972 en 1973 128 646 659 frank vastgelegd. Voor 1974 is er 25 451 704 frank vastgelegd (d.i. de toestand op **30** november 1974).

Het aantal gestichte rijkspeuterscholen bedraagt 37. Het aantal nog niet geopende : 7.

Naar het voorbeeld van het peuterplan heeft de Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse Agglomeratie (NCC) een kinderdagverblijfsplan uitgewerkt. De realisatie zou geschieden met oorspronkelijk voor de peuterscholen bestemde kredieten.

De peuterschoolnormen zijn onbestaande. Bij een theoretische vergelijking zou blijken dat zij op de helft van Vlaanderen liggen. Dit uiteraard als tegenprestatie voor de wet die de vrijheid van het gezinshoofd opnieuw invoerde. Dit staat duidelijk te lezen in de memorie van toelichting van deze wet.

Verder wordt vastgesteld dat de Nederlandstalige scholen met de grootste aantrekkingskracht in de buitenwijken liggen. Ook bij de Franstaligen grijpt er een ontwikkelingsverschijnsel plaats dat echter wordt gecorrigeerd door de massale aangroei van gastarbeiderskinderen.

De Nederlandstalige scholen worden sterk gealimenterd door de periferieke streek b.v. het Sint-Jan Berchmanscollege.

De Minister vestigt de aandacht op het sociologisch verschijnsel dat ook bewuste Vlamingen naar de periferie zijn gaan wonen. De Vlamingen zijn reeds in een eerste generatie verhuisd, de Franstaligen in een tweede en derde generatie.

Rekening houdend met deze situatie wordt een groot-scheepse informatiecampagne gevoerd via affiches en brochures, om het Nederlandstalig onderwijs te promoveren.

De Minister heeft het dan over de zogenaamde nieuwe schoolstrijd, nl. de concurrentie tussen het rijksonderwijs en de gemeentelijke instellingen, waarvoor de gemeenten enorme bedragen investeren voor voorschoolse en naschoolse bewaking. In verband hiermee heeft de Minister het dan ook nog over de vernieuwing van de **infrastruc-**

tuur van deze scholen. Bepaalde gemeenten, b.v. Brussel, hebben zowel Nederlandstalig als Franstalig onderwijs. Het Franstalig onderwijs beantwoordt aan de normen, het Nederlandstalig onderwijs niet. Daar het mini-plan niet in uitzonderingen voorziet, zitten de Franstalige leerlingen in nieuwe gebouwen en de Nederlandstalige leerlingen in oude gebouwen. Dit dan soms nog in dezelfde school.

De Minister stelt dan vast dat het Nederlandstalig onderwijs jammer genoeg niet briljant van de grond komt. Hij deelt in dit verband mede dat hij scholen heeft moeten sluiten. Ter illustratie citeert hij het voorbeeld van een school met slechts één leerling. De vraag kan worden gesteld of er geen oplossing steekt in het aantrekkelijker maken van de scholen door enkele vakken in de andere landstaal te onderwijzen. Vanaf het vierde leerjaar b.v. zouden bepaalde vakken in het Frans kunnen worden gegeven, zodanig dat de Nederlandstalige kinderen een reëel goede kennis van het Frans zouden verkrijgen.

Deze belangwekkende toelichting geeft aanleiding tot een ruime gedachtenwisseling onder de leden.

Een lid stelt de vraag of in de aanpassing van de aan de orde zijnde begroting rekening werd gehouden met het gestegen aantal aanvragen inzake studiebeurzen voor het jaar 1974.

De Minister van Nationale Opvoeding antwoordt hierop ontkennend, erop wijzend dat de raming van de financiële omslag van de aanvraag voor studiebeurzen voor het jaar 1974 berekend wordt op de aanvragen ingediend tijdens het vorig jaar, d.i. 1973.

Hetzelfde lid vraagt dan een bespreking te houden over het verslag van het Rekenhof (Commissiestuk 4-II — B. Z. 1974 - Nr. 1). Verwijzend naar blz. 3, punt C, alinea 2 van voormeld verslag, betreurt het lid dat de relatie tot stand gebracht tussen de uitgaven betreffende Nationale Opvoeding en het bedrag van het partiële globaal krediet op zichzelf bestemminggevend is en als dusdanig strijdig met artikel 59bis van de Grondwet.

Bovendien heeft het weinig zin een reeds opgebruikte begroting te bespreken.

In het verslag van het Rekenhof wordt trouwens kritiek uitgebracht op het laattijdig indienen van de begroting.

Volgens spreker hebben Kamer en Senaat voor de fractionering gezorgd, waar dit de taak is van de Cultuurraad. Dit strookt niet met de culturele autonomie, krachtens dewelke het initiatiefrecht bij de Cultuurraad moet liggen.

De Minister antwoordt dat de bedragen uiteraard indicatief zijn en door de Cultuurraad al of niet moeten worden bekrachtigd. Hierbij aansluitend herinnert hij aan de moeilijkheden in verband met de bevoegdheidsafbakening tussen Parlement en Cultuurraad inzake onderwijs.

Een ander lid wenst te vernemen :

1. of de overschakeling van de aanvraag niet mogelijk is bij verandering van studierichting derwijze dat deze studenten achteraf een aangepaste studiebeurs zouden kunnen krijgen.

2. of de laattijdige uitbetaling van beurzen niet kan worden opgevangen;

3. of de Minister geen oplossing heeft voor het probleem van de pensioenuitkeringen aan leerkrachten die na een opdracht te hebben uitgeoefend in het Luikse, terug in het Vlaamse land lesgeven;

4. hoe dikwijls taalexamens worden uitgeschreven voor Vlamingen met een Franstalig diploma die in een Nederlandstalige school willen onderwijzen;

5. vanaf welke leeftijd de kinderen van dagverblijven kunnen genieten en of de tussenkomsten afhangen van Nationale Opvoeding of van Volksgezondheid en Gezin;

De Minister verstrekt hierop de volgende antwoorden :

1. dat het op dit ogenblik niet gaat beurzen te behouden en aan te passen bij verandering van studierichting;

2. dat een tijdelijke uitbetaling afhangt van een tijdelijke indiening;

3. dat er inzake pensioenen een vergadering met het Rekenhof voorzien is om dit probleem op te lossen;

4. dat een nieuw taalexamen is uitgeschreven tegen februari 1975;

5. dat het peuteronderwijs, d.w.z. kinderen van 18 maanden afhangen van het Ministerie van Volksgezondheid-en van het Gezin via het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn.

Er wordt voorgesteld dat de Minister een nota zou opstellen voor de Commissie over de studietoelagen en studieleningen. De leden zouden hierop met een schriftelijke nota kunnen repliceren : hiervan zou dan één lid een synthesenota maken van de te voeren schriftelijke procedure. Tegen einde januari 1975 zou dan eventueel een document aan de leden van de Commissie kunnen voorgelegd worden dat de historiek, de huidige wetgeving en de mogelijke opties zou omvatten. Er wordt nochtans overeengekomen dat op de schriftelijke antwoorden opnieuw geen antwoorden geformuleerd zouden worden. Uiteindelijk wordt dan beslist dat de Minister zelf een volledig dossier ter beschikking zal stellen van de Commissieleden.

De artikelen en het gehele ontwerp van decreet werden aangenomen met negen stemmen tegen twee bij één onthouding.

De Verslaggever,

R. OTTE

De Voorzitter,

F. DE BONDT
